

V R T E C

Izhaja
1. dne
vsacega
meseca
na celej
pôli in
stoji za
vse leto
2 gl.
60 kr.,
za pol
leta 1 gl.
30 kr.
av. vr.

Naroč-
nina se
naprej
plačuje
in po-
šilja u-
redništ-
vu v
Lingar-
jevih
ulicah
hiš. št. 1
v Ljub-
ljani.

Časopis s podobami za slovensko mladino.

Štev. 2.

V Ljubljani 1. februarja 1880.

Leto X.

Górski zvón.

Pozdrávljena bódi, cerkvíca na góri,
Samótno stojéca na vrhu pečin!
Ter zvón mi pozdrávljen, ki v sómračnej zóri
Odmévaš od némih, dremótnih ravnín!

Ko luna obzórje medlá razsvečuje
In zvézde svetlé se obráčajó v plés,
Ker solnce še trdno za hribom nočuje:
Tvoj klic se nam v sánjah dotika usés.

Če kmet se podvízal za róse je žive,
In órje, da vséje pšeníco zlató,
Pa tí obzvoníš ga, ko srédi je njíve,
Obstane, odkrije pobóžno glavó.

In kadar poldánja vročina pripéka,
Da jézik priléplje se nam od smodú,
Premóčena vsa je težáku obléka:
Tvoj glás nam oznánja s počítkom hladú.

A ko se pogrézne v temóto naráva,
Ker solnce ugásil vihárni je mrák:
Tvoj zvónk od visáve v dolíno pripláva,
Na krílih njegovih nam up je sladák.

Če sápe tepó se, šumíjo razbúrne;
Če blíska se, tréska ter vré in bobní:
Umólknejo hítro močí hudoúrne,
Ko tvoja prepóved v oblák zazvení.

Pozdrávljena bódi, cerkvica na góri,
 Samótno stojéca na vrhu pečin!
 Ter zvón mi pozdrávljen, ki v sómračnej zóri
 Odmévaš od némih, dremótnih ravnin!

A. Šč—c.

Déd in vnuk.

(Iz ruskega.)

V nekej vasíci je žível stavec. Da-si mu je bilo užé dobrih 80 let, vendar je bil še dosti zdrav čvrst in krepák.

Nihče mu ni ukazoval, da naj dela, ali brez dela ni mogel stavec živeti. Od ranega jutra do poznega večera je pridno delal, kakor da bi bil še v svojih najboljših letih. V pomládi je kopal v vinogradu ali je pa odsekaval suhe veje z ovôčnih dreves, obrezaval mlada drevesca, pripravljajal njive za jaro setev, trebil travnike in senožeti, ter zasajal žive meje. Po leti je hodil po polji in travnikih ter opravljajal to in óno, kakor mu je najbolje kazalo. Po zimi je spletal košare, delal obroče, pazil na živino in gledal, ako je vse snažno in suho po hlevih, napajal je krave, konje in ovce, zdravil bolno živino, dajal po več hrane slabejšim i. t. d. A glavna njegova skrb je bila, da je gledal na otroke, ako so lepo čisto umiti in snažni, ako živé skrómno in miroljubno ter ne govoré grdih rečí, kakor je to žalibog pri nekaterih otrocih grda navada. Ko je bilo kakemu otroku sedem let, dal ga je v šolo, da se naučí ondu kaj lepega in koristnega, ter je od vsacega tudi zahteval, da mu pové vse, kaj je v šoli lepega in koristnega slišal. Bil je stavec zeló ljubeznjiv z otroci, a tudi strog s tacimi, ki so se grdo védli ali kaj slabega storili.

Vsi otroci v vási, ne samo njegovi tudi drugi, imeli so starca radi in so ga sploh „dédá“ imenovali. Prve jagode, ki so dozoréle, prva jabolka, prve hruške, prvo ovočje v jeseni prinesli so otroci, bodi sí moško ali žensko, preljubemu dédu v dar.

Stavec je te darove rad sprejemal, pohvalil otroke in jih vprašal po očetu in materi, peljal jih je potem v sadovnjak, ter jim dovolil, da si sme vsak odtrgati z ovočnega drevja, kar se mu najbolj zdi po volji. Potem jih še podučí, da naj bodo pošteni, dobri in pobožni, ter jih naposled prijateljsko spremi do vrat.

Neke zime se je stavec spravljal na sejem v mesto, ki je bilo dobrih deset kilometrov daleč od vasí, v katerej je žível stavec. Njegov vnuček, deček okoli štirih letih, prosil ga je, naj bi ga vzel s seboj v mesto.

„Bodi ti!“ reče déd, „pa idi z menoj.“ In vzel ga je stavec s seboj v mesto. Na sejmu je nakupil ded mnogo različnih stvarí, posodja in orodja. Vnuk mu je bil povsod za petámi in zeló vesel lepih stvarí, ki jih je videl na prodaj. Ded mu je kupil rudeč pas in lepe rokavice z zelenim obšitkom. Ko sta se domóv vračala, razgovarjala sta se po potu, kako se bodo ostali otroci razveselili lepih daróv, katere jima bosta prinesla. Takó se razgovarjajoč, zakasnila sta: noč je nastala. Nu, to ni deda dosti skrbelo, pot mu jé bil znan, in nikogar se mu ni bilo treba batí.

Tako sta šla dalje. — Ali najedenkrat se vzdigne veter, ki je vsak trenotek postajal silnejši ter se naposled izpremení v strahovit vihar. Gozdi so zašumeli,

šibko drevje se je vpogibalo skoraj do tal in sneg je neslo po zraku, da ni bilo mogoče naprej. Kmalu je bilo vse zametano s snegom, da ni bilo poznati, kje je pot in kje ga ni. Mračilo se je, in kmalu nastane taka temà, da ni bilo videti prsta pred očmi. Pač bi bilo dobro, ko bi bila užé skoraj domá.

Ded, kateremu je bila vsa okolica dobro znana, sklene po bližnici jo udariti, in res požene konja skozi gozd. Vse se mu je zdelo znano in bati se mu ni bilo ničesar. Ali jedva so jo udarili skozi gozd, jele so se konju nogé pogrezávati v sneg, iz katerega jih je komaj izvlekel. To je konja zeló utrudilo, ne more naprej in — obstane. Starec stopi raz saní, gleda na vse strani, méri sneg z bičem, ali — o Bog! pravi pot sta izgrešila in ni bilo mogoče ne naprej ne nazaj.

Vihar je postajal vedno hujši in je razmetaval sneg na vse strani, kakor da bi se igral z njim. Otrok se začne jokati. Strah ga je bilo, in tudi zeblo ga je.

Zdajci se zaslišijo skozi žvižgajoči vihar v črnej noči voléji glasovi. Vse bliže in bliže je bilo slišati grozovite volkove, in — zdelo se je starcu, da so komaj kakih sto korakov oddaljeni od njega.

Ded probledí. Lasjé se mu jéžijo na glavi, ko pomisli, da ju čaka tu gotova smrt. Ali jima je zmrzniti od prevelikega mraza, ali pa biti žrtva gladnim volkovom. Rešitve ni nobene. — Da bi zavrnil volkove na drugo stran od sebe, izpreže konja, ošine ga nekolikokratí z bičem ter ga prepustí v božjo milost. Konj zdirjá. Za njim steče tudi psiček, ki se je s starcem vozil na sanéh.

Voléje rjôvenje se je zdaj slišalo v daljini, potem se je izgubljevalo zmirom dljé in dljé, dokler se naposled popolnem ne izgubi. Takó oprostén jedne nesreče, vidi starec, da se ne more iznebiti druge.

„Ded, dragi moj ded! zebe me, zeló me zebe!“ vpije vnuk na sanéh z zobmi škripajoč.

Zdaj se ded spómne, da se tudi njemu udje kréjijo od mraza, ali bodi si temu kakor mu drago, naj si tudi umrje, da bi le rešil malega vnuka strašne smrti.

Ne pomišlja se dolgo. — Stopi malo na stran, razgrne sneg in izkoplje globoko jamo po dolgosti. Na dno jame dene nekoliko slame, sleče si kožuh, ovije yanj ubozega otroka, naredi mu križ na čelo, usta in prsi, ter ga položi v jamo. Potem prevrne saní nad njega, a on sam, ostavši malo ne v samej srajci, pade na kolena in moli: „O dobri Bog nebeški! Sprejmi mojo dušo v svoje svete roké in reši nedolžno dete grozovíte smrti!“ — A dete pod sanmí se jokajoč kliče starca k sebi: „Ded, dobri moj ded! kaj delate? Od mraza bote zmrznili. Umrli bote! Ded! tukaj k meni se vlezíte, tukaj pri meni je gorkó; obá bova imela dosti gorkote!“ —

Ali starec ga neče slišati, neprestano moli k Bogú, ponavljajoč one iste besede. Zdaj mu glas zastaja, vedno slabejše in slabejše izgovarja besede, naposled še reče s slabim glasom: „Z Bogom, dete! Bog naj te varuje!“ — To rekši, leže v sneg in — omolkne. Burja neprestano tuli in čudno suče snežinke po zraku. Huje in huje mete s snegom, da se niti nebó ne vidi. Drevesa so se vila, kakor da bi jokala v tej temnej, strahovitej noči. Zopet začnè dete pod sanmí jokati in z milim glasom prosi deda, da naj pride k njemu in se vleže poleg njega.

V tem volkovi, ugledavši konja in psička, zaženó se za njima, da bi ju dohiteli. Ali konj najde pot in z vso svojo močjó udari po njem naravnost v

vas. Psiček niti koraka ni zaostajal za njim, ali od strahú je cvilil, da se je na daleč in široko razlegalo. To je krvoločne volkove še bolj razdražilo. Evo jih, užé so blizu konja. Ubogi psiček skoči od strahú k višku, poprime se konjske grive popnè se konju na vrat ter se ga čvrsto drží z zobmi. A konj od bolečine in od strahú pred volkovi, dirjá kakor básen vedno naprej. Volkovi malo zaostanejo. Konj je užé v vási, užé stoji pred hišo, skoči k vratom, silno zarezgetá in z nogami bije ob vrata.

Takój ga slišijo v hišo. — „Hvala Bogú, ded je domá!“ zavpijejo vsi, ki so bili v hiši, ter tekó pred vrata. Ali kako se ustrašijo, ko ugledajo samega konja! Nobeden ne umeje, kaj se je zgodilo s psičkom, ki se je še vedno čvrsto držal z zobmi konjskega vratú. Nekateri mislijo, da je pes stékel in rekó, naj se pobije. Ali v tem trenutku skoči psiček s konja in mu začné lizati nogé, kakor bi se mu hotel zahvaliti za svoje življenje. Potem se začné tudi ljudem prilizovati.

Vsi izprevidijo, da pes ni stékel, in da se je velika nesreča mogla zgoditi. Ne pomišljajo se dolgo. Takój se napravijo, da gredó iskat deda in ubogo dete. Nekaj ljudi zajezdí konje, vzamejo luči, samokrese in sekire ter otídejo. Psiček je vedno tekel pred njimi, najpred po vozem potu, potem kréne v stran po snegu celincu — naravnost v gozd. Tu je nekaj časa poslušal in iskal sledú. Naposled se ustavi pred velikim kupom nametanega snegá in jame s tacami sneg odmetavati. Izpod snega se je slišalo ječanje in jók ubozega deteta. Vaščani v hipu razmečejo sneg, ugledajo prevrnene saní in pod njimi živega otroka, ki je bil zdrav in gorško ovit z dédovim kožuhom.

„Kje je ded? — Govóri brž, kaj se je ž njim zgodilo!“ vprašajo vsi ter ne morejo strpeti, da bi jim dete odgovorilo.

„Bil je tukaj nekjé ter je neprestano molil Bogá; jaz sem ga klical k sebi, ali on ni hotel k meni; ne vem kam se je dejal; volkovi so tukaj mimc rjovéli . . .“

„Lisko! mali Lisko! daj, pokóplji še malo po snegu, išči, daj, išči!“ vpili so vsi nad psičkom, prijemši ga za tace in mu jih v sneg pomolivši. Psiček, kakor bi razumel njih prošnjo, začne takój sneg grebsti nekoliko korakov dalje od njih. Vsi navalé na ta kraj, da sneg odkopljejo in vzdignejo deda. Bil je mrtev ubogi ded. Vzeli so ga in odnesli domóv, a ne v gorško sobo, nego pustili so ga zunaj v hladnej veži in so ga začeli s snegom tréti. Ni bilo videti niti najmanjšega znamenja kacega življenja v njem. Teró ga vedno bolj in bolj, in glej! koža kakor da bi postajala rudečejša.

„O blaga duša! dragi ded!“ vpile so ženske jokajoč se v veži, „teríte ga še, teríte, znabiti da se oživí!“

In glej, toplota se razšíri po starčevem telesu, starec globoko vzdahne in — odprè oči.

„Živ je! živ je!“ — zavpijejo vsi, nesó ga v sobo ter ga gorško pokrijejo. Ní še pretekla dobra ura in ded izpregovorí; a po pretečenih dveh dneh je bil užé na nogah.

Po vsej vási je bila velika svečanost. K dedú so dohajali ljudjé od malega do velicega, da ga vidijo in mu čestitajo na prečudnej oetbi.

In ko pride nedelja, šli so vsi prebivalci male vasí, po končanej službi božjej, okoli oltarja, da blagodarujejo Bogú, ki je rešil starca in njegovega vnuka gotove smrti.

V Rusiji, kjer se je to dogodilo, razprostirajo se po nekaterih krajih nepregledne planôte, ki se stepe zovó. Na teh stepah se prikažejo, večkrat iznenadoma, tako hudi viharji, da s snegom prekrijejo vse, kar je živega v tem hipu zunaj na prostem, — to je ravno takó, kakor strašni vihar Samum v afrikansej puščavi Sahari.

(„Golub, list za srbsko mladino.“)

Nevesta sneženega možá.

V nekej vasíci je živel krojač Pavel s svojo deset let staro hčerko, Milko. Milkina mati je bila užé leto poprej umrla. Oče Pavel ni imel družega premoženja nego ubožno bajtico in to, kar si je z rokama pri svojem rokodelstvu zaslužil. — Da-si sta bila ubožna, vendar sta bila Bogú udana, pobožna in zadovoljna. Milka je gospodinjala, kakor jo je bila nje dobra mati naučila, a zraven je tudi pomagala očetu pri njegovem rokodelstvu pridno delati. O dolgih zimskih večerih je pridno šivala in drugim ljudém gorke nogavice pletla, kar se je bila v šoli za ženska ročna dela izučila. Oče in hčerka sta živela v ljubezni in zadovoljnosti vsem vaščanom v izgled in izpodbudo. — Ali kakor na svetu vsaka reč le kratek čas traje, tako se je tudi zadovoljno življenje našega krojača in njegove hčerke kmalu izpremenilo v nesrečo, žalost, pomanjkanje in veliko uboštvo. — Nastala je po deželi velika draginja, zaslužka je bilo malo in vrhu tega še nastopi nenavadno dolga in huda zima, kakoršne najstarejši ljudje pómneli niso. Snegá je bilo na debelo in pritisnil je hud mraz. Užé to je bilo dosti nadlog za ubozega očeta in hčerko; ali največja nesreča še le pride v hišo s tem, da oče zbolí; oči so mu otemnele in se mu hudo vnele. Moral je prenehati od dela in tako ni mogel niti sebi niti svojej hčerki potrebnega živeža kupiti. Vzdihoval je pogostoma siromak: „O jaz ubogi človek! ako oslepím, kaj bode potem z mojo ubogo hčerko? Kako se bodeva preživela?“ —

Pomanjkanje in druge nadloge so ju začele vedno bolj pritiskati. Uboštvo je priklopelo do vrhá. Dobra Milka je še s pletenjem in šivanjem po nekoliko zaslužila ali vse je bilo premalo, da bi bila v teh zeló žalostnih časih sebe in svojega ljubega očeta preživela. Primanjkovati jima je začelo denarjev, potem živeža in tudi drugih stvari. Poprodala sta užé mnogo pohištva in drugih malenkosti. Naposled je prodala Milka še celó nekoliko svoje obleke, svoje zadnje nogavice in jedine čevljice, da bi kupila kruha in zdravil svojemu ubožnemu, bolnemu očetu. Rada hodi po zimi bôsa po snegu in mrazu, da bi le ljubemu očetu olajšala njegove težave in bolečine. —

A kako vi, otroci, povračujete dobrote svojim staršem, vi, ki imate vsega v izobilju, ter vam ni treba prestajati niti najmanjšega trpljenja?!

Ko je šla Milka necega dné zopet bôsa v hudem mrazu po snegu, da bi dobila živeža in zdravil ljubemu očetu, pride ob cesti v bližnjo vas mimo trôpe dobro oblečenih otrok, ki so veselo vriskajoč znašali sneg skupaj, da bi naredili sneženega možá. — Ko dečki ugledajo ubogo, bosonogo Milko, zakrohota se in jeli so se norčevati ž njo. Neusmiljeno mečejo sneženene kepe vanjo, zapró jej pot, stopijo se okoli nje, priklanjajo se jej in jo zaničljivo imenujejo „nevesto sneženega možá,“ — a to zaradi tega, ker je sirota morala bôsa hoditi po snegu in toliko mraza prestajati iz ljubezni do svojega očeta.

Lehko si mislite otroci, kako je bilo Milki pri sreci, ko so jo ti nesramni in surovi otroci sprejeli, zaničevali jo in dražili. Ali vse to je voljno pretrpela ter ni nikomur žale besedice rekla. Tiho je bila in si mislila: Rada bi dala sneženemu možú srcé in rokó, da bi mi le pomagal ozdraviti dobrega očeta.

V tem je sirota Milka, užé vsa trda od mraza, pripovedajóč uboštvo in bolezen očetovo, tako oslabela, da se na tla zgrudi, ondu obleží in — zaspí. Surovi fantalini to vidèč ustrašijo se in zbežé, pustivši siroto Milko v snegu ležati. Jediní Mirko, sin bogatih staršev iz bližnje vasí, ostal je ondu in gledal ubogo Milko, ki je v snegu ležala. V srcé se mu je smilila uboga sirota. Rad bi jo bil vzdignil in nesel domóv, ali preslab je bil k temu. Bojèč se, da bi sirota ne zmrznila, naglo teče domóv, ter pové vse svojim staršem, kar se je zgodilo.

V tem je uboga Milka spala na cesti v snegu in sanjalo se jej je, da je sneženi mož, katerega so surovi otroci naredili, pristopil k njej, vzdignil jo rahlo v svoje naročje in dejal: „Ne boj se me, Milka! — Ker si dobra in pobožna deklica, bodi moja nevesta! To je, da sem bel in mrzel ženin, ali srcé se mi usmilenja in sočutja topí, kadar vidim tako dobrega in pobožnega otroka, kakor si ti, preljuba moja Milka. Nè, nè, dalje ne smeš več trpeti! Idi in pelji me k svojemu bolnemu očetu, da ga ozdravim.“ — Deklica — v sanjah seveda — grè veselo s svojim ženinom, sneženim možem, ter ga pelje domóv k očetu. Sneženi mož poklada svoji mrzli roki na očetove oči, in ubogemu očetu kmalu ponehajo bolečine. Od prevelikega veselja, da se očetu zdravje povrača, deklica v sanjah glasno zavpije in v tem trenutku se prebudi, ali to ne na cesti v snegu, nego domá v svojej posteljici.

Mirkotova mati so šli namreč na cesto po ubožno deklico, vzdignili so jo in odnesli domóv k njenemu očetu. Mirkotov oče, mož usmiljenega in dobrega srcá, šli so hitro po zdravnika, ter ga pripeljali v ubožno kôčo, kjer je ležala sirota Milka, užé na pol mrtva, poleg svojega bolnega očeta. Zdravnik si je mnogo prizadeval, da bi ozdravil obá, kar se mu je tudi posrečilo. — Mirkotovi starši so vsak dan hodili v hišo ubožnega krojača, ter mu nosili živeža in drugih stvari, ki mu jih je bilo treba. Tudi Mirko je pogostoma obiskaval ubogo Milko, ki sta se sprijaznila in si dobra bila kakor brat in sestra. Milka je kmalu ozdravela in tudi njen oče Pavel je po malem zopet utrdil svoje oči, ker je po zdravnikovem nasvetu pridno pokladal mrzle pokladke na bolne oči, ter takó očesno vnético popolnem odvrnil. — Milka in njen oče sta zdaj zopet lahko pridno delala in si služila vsakdanjega kruha. Zima je minula, draginja je ponehala, in zopet se je obema poprejšna sreča in zadovoljnost v hišo povrnila.

Milka je po malem dorastla zalo deklè, ter je slovela zaradi svojih lepih telesnih in dušnih lastnosti daleč po vsej okolici. Vsako zimo se je spominjala sneženega možá in svojih nekdanjih sanj, ki so se jej bile po nekoliko tudi izpolnile. Postala je res nevesta, ali ne več mrzlega sneženega moža, nego nevesta dobrega Mirkota, ki je vzrastel zal mladenič, obče spoštovan od vseh, ki so ga poznali. Bog je njíju zakon obilo blagoslovil in jima dal srečo, zdravje in dolgo življenje. Živela sta v lepej zastopnosti in dobro se jima je godilo vse žive dni. Ko je krojač Pavel umrl, hvaležno sta mu Milka in

Mirko zatisnila oči, ter sta ga lepo pokopala. Nad obema se je izpolnila četrta zapoved božja, ki pravi: „Spoštuj očeta in mater, da bodeš dolgo živel, in se ti bode dobro godilo na zemlji.“

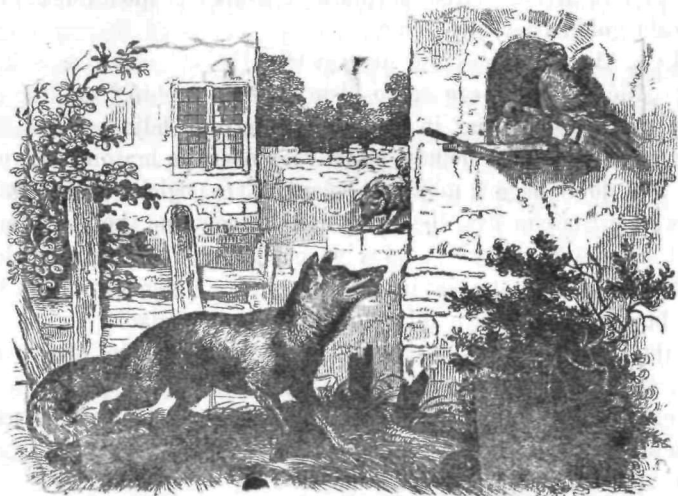
Ljubi otroci! spoštujte in ljubite svoje starše ter živite takó, kakor vam četrta zapoved božja veluje, potlej bodele gotovo tudi vi srečno in dolgo živele na zemlji. —

Poslovenil Josip Vidic.

Lisica in golobici.

(Basen.)

Lisica ugleda pred golobinjakom dve dobro rejeni golobici. Takój se približa h golobinjaku, želèč se najesti golobjega mesá. Ali golobici ste previsoko in lisica ne more do njiju. Izmisli si zvijačo ter se jame dobrikati nežnim živalcam, rekoč: „O prelepi ptičici! Kako zalo perje imate! Po vsem svetu vaju čislajo in ljubijo. Pač je res, da ste golobice podoba nežnosti, nedolžnosti in ljubezni. Tako lepih živalic še nikoli nisem videla. O golobičici

moji! Pridita tukaj doli k meni, da vaju malo bliže pogledam. Čimu bosta zmiraj tam gori v hišici čepele. Evo vam po tleh zrnja, najboljšega zrnja, pridita doli, prelepi moji živalci!“ — Takó lisica.

„Predobro te poznave, priliznjeneč“, odgovori mu golobica, „ter nisve tako neumni, da bi zaradi tvoje hvale stavile svoje življenje v nevarnost.“ To rekši zagolči, da se je slišalo po vsem dvorišči.

Zdajci priletí Hektor ter požene zapeljivko izpred golobinjaka. A zadej za hišo je užé čakal gospodar premedeno sleparico ter jej poméril kroglo v glavó, da ni nikoli več prišla vlačugarit se na njegovo dvorišče.

Jelen, riba in ptič.

(Narodna pripovedka.)

Ko sta Jezus in sveti Peter po svetu hodila, ni bilo še zidanih mostóv, kakor jih imamo dandanes. Takrat so se morali ljudjé v čolnih prepeljavati čez reke in potoke. Ljudjé, ki so ta posel opravljali, imenovali so se brodarji ali brodniki.

Tako je bil oče, ki je imel tri sinove. Vsi trije so bili brodniki. Imeli so siromašno kôčo ob reki, ki je bila zeló globoka a ne široka. Ko se sinovi užé naveličajo vednega brodarénja, sklenejo narediti most preko reke in mostnino pobirati. V malo tednih je bil most užé narejen. Najstarejši sin grè prvi mostnino pobirat. Prišla sta pa Krist in sv. Peter. Krist je vprašal sina, mostnino pobirajočega: „Koliko je mostnine?“ Sin odgovori: „Sto goldinarjev.“

Krist vpraša dalje: „Ali nečeš nič družega?“

Sin: „Nič družega nečem nego samo čisto zlató in srebró!“

Krist mu našteje 100 goldinarjev in grè dalje.

Ko pride najstarejši sin, ki je mostnino pobiral, domóv, reče: „Jaz sem danes dobro služil. Dva človeka sta želela preko mosta, a jaz sem 100 goldinarjev zahteval od njiju, in dala sta mi jih.“ —

Ko tó čuje drugi sin, reče: „Le potrpite; jutri grem jaz mostnino pobirat in nastavlil bodem dvesto goldinarjev mostnine.“

Družega jutra grè mlajši sin na most, da pobira mostnino. Prišla sta zopet sv. Peter in Krist. Krist povpraša: „Koliko je mostnine?“ Sin odgovori: „Dvesto goldinarjev, nič več.“

Krist: „Ali ne vzameš nič družega?“

Sin: „Nič družega nego samo čisto zlató in srebró.“

Krist mu našteje denar in otide s sv. Petrom dalje.

Ko zvečera drugi sin domóv pride, reče očetu in bratom: „Evo me! jaz sem danes več dobil nego li moj brat včeraj. Evo poglejte dvesto goldinarjev! Tudi danes sta prišla ona dva človeka in naštela mostnino, kolikor sem zahteval.“

Tretji, najmlajši sin, reče: „Jaz pa pojdem jutri mostnino pobirat.“

Ko to slišita prva dva brata, rečeta mu: „Ubogi siromak! ti si preneumen, tebi ona dva človeka niti vinarja ne bosta dala.“

Najmlajši brat reče: „Poskusiti vendar smem svojo srečo, morda še več dobim, kakor sta dobila vidva obá skupaj.“

Družega jutra se najmlajši brat napravi in gre mostnino pobirat. — Zopet prideta sv. Peter in Krist do mosta.

Krist vpraša: „Koliko je mostnine?“

Sin odgovori: „Toliko, kolikor mi v božjem imenu podelita.“ —

Krist: „Bi li se rad od mene kake umételjnosti naučil?“

„Rad,“ odgovori mostninar, „ako mi bi kaj koristi donesle.“

Ko to Krist sliši, reče mostninarju: „Bodi jelen!“ In jedva je to izgovoril, bil je mladenič v jelena izpremenjen. Krist zopet reče: „Bodi človek!“ In jelen se pri tej priči izpremení v človeka.

In zopet Krist reče: „Bodi riba!“ Mladenič je bil zdajci v vodi v ribo izpremenjen. Zlate plavute je imel, luske od čistega srebrá, a namesto oči je imel dva draga kámena. Na Kristovo besedo je bil zopet človek. — Nató reče Krist mladeniču: „Umételjnost, katere te zdaj učim, donesla ti bude mnogo koristi. A zdaj ti rečem: „Bodi ptič!“

In glej, zal ptiček sferčí proti nebu; peroti je imel zlati, a rep je bil z biseri pokrit; namesto oči je imel dva dragocena kámena. Krist zopet reče: „Bodi človek!“ in ptič se v tem hipu izpremení v človeka.

Nato reče: „Te tri umételjnosti naj ti bodó na veliko srečo!“ To rekši otide s sv. Petrom dalje.

Ko se stori večer, gre sin domov. V hišo stopivšemu se brata iz vsega grla nasmejeta, ter ga dražič vprašata, jeli kaj prida mostnine prinesel. — Brat jima reče: „Več sem je prinesel, nego-li vidva v obeh dnevih.“

Najstarejši brat ga začudeno gleda in mu reče: „Nu pa pokaži, koliko imaš!“

Tudi srednji brat ga zaničljivo pogleda, rekoč: „Kaj boš ti uboga sirota? Mar je pri tebi šlo več ljudi preko mosta, nego li pri nama?“

Najmlajši brat odgovori: „Tega ne vem, koliko ljudi je šlo preko mosta, ali to pa vem, da sta ona dva človeka šla, ki vsak dan prideta. Ta dva sta me naučila umételnosti kakoršnih nobeden izmed vaju ne zna.“

„Há! há! há!“ se mu brata zasmejeta. „Pokaži no svoje umételnosti, da vidiva koliko znaš.“

In mlajši brat se je začel izpreminjati, da ju je bilo grôza in strah. Mislita sta si brata, da je coprnik in ubiti sta ga hotela; ali on jima zbeží.

Ko je užé dolgo popotoval daleč po svetu, pride v neko deželo v katerej je bil imovit kralj, ki je imel gradove od samih biserov. Pri tem kralju se za hlapca ponudi in pasel je krave, gosí in prašiče.

Necega večera je bila pri kralju veselica in velika pojedina. Plesali, pili in jedli so, kakor da bi bilo kako ženitovanje. Ko so se užé vsega naveličali, reče prvi kraljevi minister: „Zdaj naj pa še vsak pokaže, če zna kako umételnost.“

Ko to najmlajši brat sliši, ki je na kraljevem dvoru za hlapca služil, približa se h kralju in ga prosi, da bi on smel svoje umételnosti pokazati. Kralj si je mislil, da se pastir šali, a vendar privoli v njegovo prošnjo.

Ko brat dobí privoljenje, stopi v sredo dvorane ter reče škaф vode prinesiti. Ko se to zgodí, izpremení se najpred v lepega jelena. Vsi so osupeli in ga gledali z začudenjem. Kraljeva hči pristopi in si odlomi košček rogovja, da bi ga v spomin imela. Kmalu potem se izpremení v prelepo ribo, ki plava v škafu po vodi. Kraljeva hči si vzame jedno plavuto in si jo shrani v spomin. — Naposled se mladenič izpremení v zalega ptiča, ki je vse gledalce očaral. Kraljeva hči mu izpuli jedno peró iz peroti, in si je spravi v spomin. Vse to je pa varno shranila v zlato skrinjico, katero je zaprla z zlatimi ključi. — Primerilo se pa je, da je moral kralj na vojsko in tudi hlapec za spremljevalca ž njim. Daleč v sovražnikovej deželi se kralj spómne, da je pozabil žezlo (kraljevo palico) domá, brez katere se ni smelo na vojsko. Hitro razglasí po vsem taboru, da tisti, ki mu prinese palico, dobode njegovo hčer za ženó. Takój priskoči hlapec in reče, da mu on prinese palico. Kralju je bilo to všeč. Zdajci se hlapec izpremení v ptiča in zletí na kraljev dom. Ondu je nekaj časa trkal na okno, da so mu odprli, potem je povedal, čímu je prišel, in dali mu so žezlo. — Ko pride nazaj v kraljevi tabor, je kralj še trdo spal. Ker ni hotel kralja buditi, vleže se tudi on malo k počitku. V tem pa pride kraljev dvorni strežnik mimo spijočega mladeniča. Vidèč, kako trdo spi vzame gorjačo in ga ubije. Potem vzame kraljevo žezlo, zbudí kralja ter mu je dà, rekoč: „Ravno zdaj pridem iz vašega kraljevega dvora ter vam prinesem žezlo, kakor je bilo naročeno kravjemu pastirju. Ta slepár vam je ušél ter ga ne bode nikoli več pred vaše oči. Nič druzega ga ni bilo kakor sama laž. Škoda le, da je toliko časa živel na

vašem kraljevem dvoru.“ Takó je lagál kraljevi strežnik, ki je hlapca ubil. Potem naglo otide iz kraljevega šotora, da pokoplje mladeniča.

Kmalu se je vojska končala in kralj je premagal sovražnika. Užé so bili domá in kraljevi strežnik se je pripravljaj, da se poročí s kraljičino. V tem prideta Krist in sv. Peter do óne jame, v katerej je bil mladenič pokopan. Krist takój zakliče: „Mladenič vstáni!“

V tem trenutku se prikaže mladenič iz jame in reče: „O kako dolgo sem spal; je li se kralj užé probudil?“

Krist mu odgovori: „Kralj se je užé probudil, vojska je končana in ravno danes se kraljevi strežnik pripravlja, da se poročí s kraljičino. Téci toraj na kraljevi dvor, ker ti nisi spal, nego bil si mrtev!“

Ko to mladenič sliši, hitro se izpremeni v ptiča in sfréi pred kraljevi dvor, kjer se je užé vse pripravljalo k svatovščini. Pred kraljevi dvor dospévi, izpremeni se v človeka in sede na klop pred kraljevo palačo.

Tu sedečega najde postrežnik in ga vpraša, zakaj tù sedí in čaka? Mladenič ga prosi, da bi ga pustil v dvorano, kjer je gostija. Postrežnik mu odgovori: „Ako znaš kako umételnost, idi v dvorano, ako pa ne znaš ničesar, ne svetujem ti tega!“ „Mladenič mu pové vse, kar zná, in postrežnik ga pelje v dvorano.

Ko mladenič v dvorano stopi, pové, da bi rad svoje umételnosti pokazal. Kralj mu v to privóli. Mladenič se hitro izpremeni v jelena. Kraljičina, ki je bila nevesta, stopi po zlato skrinjico, v katerej je hranila košček jelenovega rogovja. Kmalu se vrne. Zdaj pristopi k jelenu in mu pritisne košček tjà, kjer mu je malo rogovja manjkalo, in glej! v dvorani je stal prelep jelen, kateremu so se vsi čudili.

Jelen se zdaj izpremeni zopet v človeka in reče prinesiti škaf vode. Ko se to zgodi, izpremeni se v ribo. Ali jedne plavute je ribi manjkalo. Kraljičina pritisne plavuto, ki jo je imela v skrinjici, tjá, kjer je ribi plavute manjkalo, in bila je cela riba.

Mladenič se zdaj izpremeni v ptiča, ali jedne peroti mu je manjkalo. — Kraljičina mu pritisne perot in zal ptič je stal pred njimi v dvorani.

Kralj vse to vidèc, izpozna svojega nekdanjega pastirja. Tudi kraljičina ga je izpoznala, ter rekla, da je to tisti, kateri je bil prišel po kraljevo žezlo.

Takó je prišla strežnikova prevára na dan. Zna se, da se je bil tega zeló ustrašil.

Kralj se razjezí in da nazočim gostom naslednje vprašanje: „Kaj se mora storiti s starim ključem, ako se izgubi, ter se v tem nov naredí, a potlej se stari ključ zopet najde?“

Ženin odgovori prvi temu vprašanju in reče: „Novi ključ se mora na žrebelj obesiti, a stari ključ ostane, da se rabi.“

Kralj ga ostro pogleda in mu reče: „Sam sebi si sódil, ker ti nisi pravi ženin moje hčere, nego ta mladenič je, ker on je, ki mi je žezlo prinesel.“ To rekši, zapové hlapcem, da ga zvežejo in obesijo.

Ko se je vse to zgodilo, obhajala se je poroka s kraljičino. Potem se je začela velika gostija, pri katerej sem tudi jaz bil. Dali so mi jesti in piti iz naprstnika, kar je góla resnica, ker imanu še zdaj jezik mokér.

Zapisal Aleksander Dekval.

Anica.

V velikim gozdu je stala samotna gozdarjeva kôča. Gozdár je imel jedino hčerko Ljubico po imenu, ki je bila komaj kakih dvanajst let stara. Ljubica se je zelo dolgočasila. In kaj bi se ne, saj ni imela nikogar, s komur bi se bila mogla igrati in kratkočasiti. Nikdar ni bilo nikogar k njej, ker bližnja vas je bila dobre pol ure daleč od gozda.

Necega dne najde Ljubica ubogo deklico, ki je borovnice brala v gozdu. Deklica se jej dopade. Poprósi jo, ne bi li jo hotela časi obiskati in se ž njo malo poigrati.

„Dà,“ reče Anica — tako se je uboga deklica zvala — „ako mi moji starši dovolijo, pridem.“

„Dobro,“ reče Ljubica, „ne storiš mi tega zastonj. Dobila bodeš pri meni jesti in píti, in tudi svojo obnošeno obleko ti bodem darovala.“

Tretji dan užé pride Anica. Bila je to zelo priljudna in tiha deklica. Ljubici je bila kmalu najboljša prijateljica.

Užé vse leto je hodila Anica vsak teden po dvakrat k Ljubici, ki je vselej komaj dneva pričakovala, da jo je Anica obiskala.

Necega dne ste se igrale v sobi. Še le na večer se vrne Anica domóv. Ko otíde, pogreší Ljubica svojo rudečo svilnato ruto. Vse kote preišče, ali rute ni nikjer. Da je ruta še pred jedno uro imela, to je Ljubica dobro znala. „Kam se je ruta izgubila? Nikogar razven Anice ni bilo v sobi. Nihče drugi je nima nego ona. Skrivaj si jo je vzela in odnesla. Fej, to je grdó!“

Ne da bi bila kaj družega mislila, kako bi se bila ruta lahko izgubila, ostala je Ljubica pri tej misli, da je Anica tatíca. Takój družega dné jej piše, da jej ni treba več priti, ker ona svojo rudečo svilnato ruto od sinoči pogréša.

Ko Anica to pisemce prebere, zelo se ustraši ter postane jako jako žalostna. Zelo jo je bolelo, da jo Ljubica ima za tatíco. Zna se, da je odlej ni več obiskovala.

Kasih štirinajst dni pozneje dal je gozdár sobo pobelíti. Pri tem opravilu je bilo treba vse pohištvo premakniti, tako tudi Ljubičino omaro. Ali kako se Ljubica ustraši, ko zadaj za omaro ugleda svojo rudečo svilnato ruto.

„Oj ti uboga Anica!“ reče „kako veliko krivico sem ti storila. Zakaj nisem užé poprej pogledala za omaro, predno sem kaj hudega mislila o tebi? — Nu, ti moraš užé jutri zopet k meni!“

Ljubica se takój vsede k mizi ter piše listek do Anice. Milo jo prosi odpuščenja ter jo z najprisrčnejšimi besedami vabi, da naj pride zopet k njej v vas. Ali Anice ni bilo nikoli več. Poslala je Ljubici sledeči listek:

„Draga moja Ljubica!

Marsikatero dobroto si mi skazala in marsikatero veselo uro sem pri tebi imela. Vse sem hvaležno sprejela, ker sem, kakor znaš, ubožna deklica. Ali ti si me tudi hudo razžalila, ko si me sumničila, da sem ti jaz ruto ukradla. Jaz sem ubogo dekletce ter nimam družega kot svoje pošteno srcé. Ti si mi poštenje vzela in ž njim vse, kar sem imela. Veruj mi, draga moja Ljubica, da mi ubogi otroci imamo tudi čút poštenja v sebi. Ia moj oče te prosijo, da bodi v prihodnje prevídnejša, ker sumničenje se lahko hitro pokaže, ali težko se zopet popravi.

Anica.“

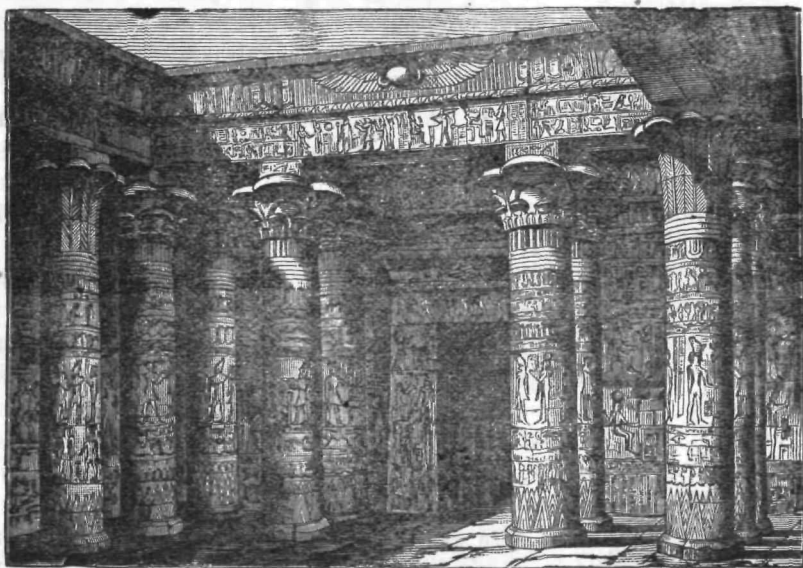
Lehko si mislite, otroci, kako je bilo Ljubici pri srci, ko je to pisemce prebrala.

Tone Brezovnik.

Umételjnost in vera pri Egipčanih.

Trde in stroge postave so dlje časa ovirale naravni razvitek obrtnijstva in umételjnosti pri Egipčanih, ker vsak Egipčan se je moral pečati z delom, katerega je znal njegov oče. Časoma so se vendar začele razevitati pri Egipčanih različne umételjnosti, posebno pa stavba (zidarstvo) in kiparstvo. Grki so jih v tem prekosili samo gledé na lepoto, nikakor pa ne v umételjnosti. Najiménitnejši spomeniki starih Egipčanov so templji in piramide, obeliski in katakombe v skalah.

Piramide stojé samo v srednjem Egiptu na meji med rodovito, naseljeno zemljo in puščavo. Piramide so velikanski nagrobni spomeniki egiptovskih kraljev in so zidane na štiri ogle. Pri tleh se v sredi povečem nahaja velik prostor, v katerega drži nizek in ozek prédor. V tem prostoru je stal sarkofag t. j. velikanska kamenita truga.

Obeliski so velikanski čveterooglati navzgor vedno tanjši stebri različne visokosti od rudečega granita. Nekateri so bili po 15, 30, — še celó po 48 metrov visoki in iz jednega samega kámena izrezani. Take obeliske so postavljali solnčnemu bogú na čast. Pómneti je pa treba, da ti obeliski niso nikjer stali posámez, nego bili so le v olepšavo palač in templjev. Glavna olepšava tacih poslopj pa so bili velikanski stebri v velikem številu in z različnimi barvami popisani.

Templji so bili na poseben način postavljeni. Zid iz opeke je zagrajal velik prostor; pred vhodom so stali velikanski stebri. Na obéh stranéh ste stali stolpom podobni poslopji. Od vhoda se je prišlo ali naravnost v tempelj ali je pa držala cela vrsta sfing*) do enacega drugzega ali tretjega vhoda. Skozi ta vhod se je prišlo v tempelj, ki je bil pokrit in z mnogimi

*) Sfinge so velikanske levove podobe s človeško glavó, navadno iz granita izsekane.

stebri olupšan. Denašnja slika vam kaže stebrovje Oziridovega templja v Filah. Ozirid je bil egipčansko božanstvo, ki je pomenjal solnce podzemeljskega svetá, bil je kralj mrtvih, in je značil tudi pomladansko solnce. Ker za pomladanskim solncem pride povodenj, čestili so Ozirida tudi za nilskega bogá.

Razven zvezd so Egipčani čestili tudi različne živali: dojlke, ptiče, ribe, dvoživke, kače i. t. d. Mislili so si namreč, da se bogovi kažejo v tacih pozemeljskih podobah.

V Memfidi so necega črnega bika, ki so ga Apis imenovali, po božje čestili. Apis jim je predstavljal podobo bogá Ozirida, h kateremu so molili in mu darovali, kakor da bi bil bog Ozirid sam. Priložena slika vam kaže Apisovo podobo s solnčno tarčo na glavi. Podobe tacih bogóv so bile navadno iz broná narejene.

Katakombe ali grobovi v skalah so bili vsekani v živo skalo. To so bile posamezne izbe, ali jih je pa bilo po več skupaj celó v nadstropjih jedna nad drugo.

Vsekani predori in stopnice so jih vezale med seboj. V izbe in dolbine so postavljali mrtvaške mumije. Stene so bile nakitene s podobami in napisi, ki so opominjali rajnkih ali so pa predstavljali rajsko življenje. I. T.

Iz ruske zgodovine.

(Po Nestoru.)

I. O Kijevsko - Pěčerskem samostanu dalje.

Teodosij je bil zbral take črnice (menihe), kateri, kakor svetla, v Rusih sijejo: tí so bili póstniki krepki; ti na bedenje, tí na klanjánje kolénsko; tí na pošćenje čez dan in čez dva dni; tí jedóč hléb z vodo, drugi zelí varjene (kuhane), drugi siróve, — v ljubezni prebivajóč, manjši pokorni staréjšim, ne smejóč pred njimi govoriti, razven s pokornostjo in s poslušanjem velikim.

Izmej téh hočem oméniti nekoliko mož čudnih. — Evo, prvi je bil svečeník Damijan, tak póstnik in vzdržnik, da nij razven hléba in vode nič jédel do smrti svoje. Tak je bil tudi še drugi brat, po imeni Jeremíja, kateri je pótnel kršćenje zemlje ruske. Ta je imel dár od Boga, da je naprej pripovedoval, kar se je godilo poznéje. Če je komu kaj rekel, dobro li ali zlo, navršila se je starčeva beseda. Jednák je bil tretji črnorízec (menih), po imeni Isakij, kateri je še mej svétom živóč, bogat kupec sóč, uže mislil iti v črnorízce, in zató je razdál iménje svoje potrebnim in samostanom ter prišel k velícemu Antoniju v pécero, moléč se mu, da bi ga stvóril v črnorízca. Antonij ga je prijél, narékši ime njemu Isakij, kajti bilo mu je poprej ime Črn. Isakij je vzprijél žítje krepko, oblékši se v trdo vlasenico,*) in vélel si je kupiti kozla ter odrl na méh kozla in méh navlékel na vlasenico, da se je osušila okolo njega koža siróva. Zaprl se je v pécero v jednej ulici v célici malej, kder si je rekel zagradiť ustje (vrata) in zasuti s prstjó. Tu je mólil Boga s solzami, a jéd njega je bila proskura (sveta hóstija) jedína,

*) Debela črnoríska obléka od gróbe dlake (cilicium).

in to čez dán, ter vode je v mero píl. Vse to mu je prinašal velíki Antonij skozi okence malo, katero je bilo tóli tesno, da se je vánje mogla jedva (komaj) roka vméstiti. Takó je delal sedem lét, na svetlobo ne hodé niti legáje na rebrih, nego sedé je malo prijemal snà. Še premnogo se pripoveduje in piše o njem, a nekateremu izmej tega sem tudi jaz (Nestor) bil samovídec. — Taki so bili ti črnorízci Teodosijevega samostana, kateri síjejo še po smrti, kakor svetíla.

V 1075. léto je cerkev Péčersko nad osnovánjem (fundamentom) počél Stepan igúmen, kajti iz osnovánja jo je bil počél Teodosij, ter končana je bila na tretje léto, méseca julija, 11. dán.

V 1089. léto so cerkev Péčersko svete bogorodíce Teodosijevega samostana posvétili: Ivan metropolit, in Luka, Belogradski vladíka (škof), in Isafja, vladíka Rastovski, in Ivan Črnígovski vladíka, in Antonij, Júrijevski, pri blagorodnem knezu Vsévladu, državnem ruske zemlje, in pri sinih njega Vladímeru in Rastíslavu. V to léto se je prestavil (umrl) Ivan metropolit. A Ivan je bil mož hiter knjigam in učenju, milostiv ubogim in vdovicam ter láskav k vsacemu, bogatemu in ubozemu, ponižen in krotek, molčaljiv in rečíst (lepobeséden), s knjigami svétimi utešajóč bédne ter žalostne: in tacega nij bilo préje v Rusih, ni po njem ne bode ták.

V 1091. léto so igúmen in črnorízci Péčerskega samostana svét storívši rekli takó: „nedobro je ležati otcu našemu Teodosiju zunaj samostana in cerkve svoje, kajti on je osnóval cerkev in črnorízce zbral.“ Svét storívši velé ustrojiti (pripraviti) mesto, kamor bi se položile močí (kostí) njega. Kadar je prispél praznik uspénja *) svete bogorodíce, ukaže igúmen rúšiti (kópati), kder so ležále močí njega, otca našega Teodosija. Temu povélju sem bil jaz gréšni (Nestor) uže od prvega samovídec, in kar hočem povédati, nijsem s sluhom slišal, nego sam o sebi načélnik. Prišel je k meni igúmen ter mi rekel: „pójdiva v péčero k Teodosiju!“ — Prideva tjakaj, igúmen in jaz, a drug nij o tem védel nihče, in razglédavši, kod bode kopati, zaznámenava mesto, kdé kopati. Rekel je k meni igúmen: „ne mózi povédati nikomur, nego privzemi, kogar hočeš, da ti pomore!“ A jaz sem ta dan pristróžil rogálje**), s katerimi je kopati, in vtorek večer, vzémši s sobój dva brata, prišel v péčero, da nikdo nij védel, ter odpévši psalme začél kopati. Utrudivši se oddám orodje družemu bratu, ter kopáli smo do polunočjá, a ne mogli se dokopati, in zatorej začéli tožiti, da kakó na stran kópljemo. A jaz poprijémši rogáljo načnem kopati rámeno (sílno), ko je moj družnik opočíval pred péčero. Reče mi tá: „udáрили so v našem samostanu v bílo (zvonec)!“ A jaz sem v ta čas prokopal na močí Teodosijeve, kadar je ón dejál k meni: „udáрили so v bílo,“ ter odgovoril sem: „prekopal sem uže!“ A kadar sem bil prokopal, iméla me je užást (gróza), ter začél sem zvati: „Gospod, pomilúj!“ Ob istem času sta sedéla dva brata našega samostana, v strahu, da ne bi sam igúmen Teodosija skriváje kam prenesel, in k péčeri zréča, kadar so tolkli v bílo, videla sta tri stolpe, kakor zarne dóge (mavre). Stolpi so najprvo stali a potem se premeknili nad vrh cerkve, kder je bil položen Teodosij.

*) Uspénje, to je smrt, ker človek tedáj kakor uspi ali zaspi. Ta beseda staremu jeziku posebno rabi, kadar je govoriti o svetníkih.

**) Rogálja, orodje, s katerim se koplje: trnokóp (krámp).

A v ist čas je videl tudi Stepan vladíka v svojem samostanu čez polje zarjo velíko nad péčero, in mislil, da nesó Teodosija, ker mu je bilo vse o tem povedano uže poprejšnji dán; zatorej se mu je užalilo, da ga prenašajo brez njega, ter vsédsi na konja brzo pojaha, vzméši s sobój Klementa, katerega je bil svojemu samostanu v igúmena postavil namesto sebe, in tudi gredé sta videla zarjo velíko. In kadar sta prišla blizu, videla sta svéče mnoge nad péčero, a kadar sta bila pri péceri, níjsta videla nič. Stopivši dnù péčere uzrêta nas, ki smo uže sedéli pri močéh Teodosijevih. Kajti prokopavši sem bil poslal k igúmenu: „prídi, da ga iznámemo!“ Potem je bil igúmen prišel z dvema bratoma. Izkopal sem bil globoko, in vlézi smo v jamo ter našli močí njega ležéce, in sestávi se níjso bili še razpali, a lasjé glavni so bili sprijéti. Vzložili so ga na črnóriski plašč ter vzméši na rámo iznesli pred péčero. Na drugi dan so se zbrali vladíke: Efrem Prejéslavski, Stepan Vladímerski, Ivan Črnígovski, Marin Júrijevski, in igúmeni od vseh samostanov s črnórízi; a prišli so tudi ljudjé blagóverni in vzéli močí Teodosijeve s kádilom in svéčami ter ga prenesli in položili v svojej mu cerkvi, v prítvoru (v kapélici) na désnej stráni, méseca avgusta v 14. dan, v četrtek, v čas prvi dné, ter praznovali so svétlo*) v ta dán.

(Dalje prih.)

Razne stvari.

Umrla je dné 3. januarja t. l. M. Jozefa Strus, prédnica v Ljubljanskem uršulinskem samostanu v 74. letu svoje dóbe. Bila je rajnka plemenítega srcá, obče

spoštovana in velika prijateljica šolske mladine. — Dekleta! katerim je bila rajnka gospá mati dobra in blaga učiteljica, spominjajte se je večkrat v svojej molitvi. — Bodi jej večni mir in pokoj!

Umril je dné 22. januarja t. l. preč. gosp. Franc Pirc, nekdanji ameríkanski misijonar in častni ud c. k. kmetijske družbe kranjske v 95. l. svoje dóbe. — Bodi mu blag spomin!

Drobtine.

(Kolikokrat se dadé števíla menjati.) Dvakrat se dadé menjati števílo 2 in 1, namreč: 21 in 12. — Tri števíla se dadé menjati 6krat, namreč: 123, 132, 213, 231, 312, 321; — štiri števíla 24krat; pet števíl 120krat; šest števíl 720krat; sedem števíl 5040krat; osem števíl 40.320krat; devet števíl 362.880krat; deset števíl 3,620.000krat.

(Velíkanski kóstanj.) Na gori Etni stoji še dandanes kóstanj, ki je užé blizu 1000 let star. O tem drevesu se pripoveduje, da je pred mnogo mnogo leti neka aragonska kraljica s 100 kónjiki mimo njega šla, in ker je silno deževalo, vedrila je z vsemi kónjiki pod vejami tega kóstanja. Zató se še dandanes ta kóstanj imenuje „stojézdec.“

*) V starem jezíku je „svétlo“ značilo to, kar zdaj samí ne vémo, kakó bi dejáli, kajti časi nam je v to rabo beséda: „slovésno“, a časi: „svečáno“ (feierlich), in „svétlost“ je značilo: „svečánost“ (die Feierlichkeit).

Računska naloga.

(Priobčil Tone Zobec.)

Luka in Tomaž sta bila vinska trgovca. Tomaž kupi vina, ali štirih sodov ne more spraviti v svojo klet. Grè tedaj k Luki, kateri mu dovoli, da sme postaviti za nekaj časa ostale 4 sode na sredo njegove prostorne kleti. Luka je imel 24 sodov, ki so bili ob štirih stenah takó položeni, da jih je bilo, ako si jih štel, ob vsakej strani po 9, a Tomaževi štirje so stali na sredi. To je bilo tako, kakor naslednja podoba kaže.

3	3	3
3	4	3
3	3	3

Tomaž otide. — Luka je bil zvita glava ter sklene sosedu opehariti. Zatorej postavi Tomaževe 4 sode ob štirih stenah med svoje sode takó, da je bil na sredi kléti zopet prazen prostor, a ob vsakej strani štelu se je kakor poprej po devet sodov, nič manj, nič več. Kaj pravite, kako je Luka to stvar ukrenil?

Tomaž iztoči vino in gre k Luki po spravljene 4 sode. Na srédi kléti jih ne najde več in Luka ga debelo gleda, ko zahteva Tomaž od njega svoje 4 sode. Pokaže mu, da ima kakor poprej ob vsakej steni po devet sodov in taji, da bi mu bil Tomaž štiri sode spraviti dal. Ker se stvar ni mogla z lepa rešiti, toži Tomaž sosedu Luko, da mu je 4 sode ukradel. Doktor pravice pride, preišče klet in najde Lukovo preváro. Ker ste si hoteli po krivičnem potu prisvojiti 4 Tomaževe sode — pravi doktor pravice — obsodila vas je pravica, da plačate Tomažu škodo in meni trud. Njemu njegove 4 sode nazaj, a meni vaše 4 za kazen. Pravica mu je vzela tedaj 8 sodov s Tomaževimi vred. Tega je bilo Luke sram. Imel je v kleti zmiraj najmanj toliko sodov, da jih je štel ob vsaki steni po 9. Postavi tedaj ostalih 20 sodov zopet takó, da jih je bilo ob vsakej steni po 9. Kaj pravite, kako je zopet to ukrenil?

(Rešitev in imena rešilcev v prihodnjem listu.)

Uganke.

- 1) Okroglo je, koló ni; skače, živo ni. Kaj je to?
- 2) Trije bratje, a jeden sam klobuk; kdo je to?
- 3) Tri noge na rudečem bregu; kaj je to?
- 4) Med dvema brdi jezero. Kaj je to?
- 5) Vinu je podobno, a vino ni; grenko je a pelin ni?
- 6) Lesen pes na potoku laje. Kdo je to?
- 7) Brat króji, a sestra za njim zasuka. Kaj je to?
- 8) Po leti služi, a po zimi zobé suši. Kdo je to?
- 9) Gledala sta se dva brkasta, obá repáta, pa sta se drug družega bala?
- 10) Krono ima, kralj ni; ostroge ima, jezdec ni; kdo je to?

(Odgonetke uganek v prihodnjem listu.)

Slovstvene novice.

* Zvon. Leposloven list je stopil z novim letom v svoje VI. leto. Izdaje in vreduje ga Jos. Stritar. — Zvon izhaja po dvakrat na mesec na celej páli in v jako lepej obliki. Priporočamo ga odraslej mladini in vsem prijateljem našega domačega slovstva. — Zvon stoji za vse leto 4 gl.; za pol leta 2 gl. Naročnina se pošilja pod naslovom: Redaction des „Zvon“, Wien, VIII., Lange Gasse 44.

* Popotnik. List za šolo in dom. — Tako se imenuje nov šolski list, ki je začel z novim letom izhajati v Celji po dvakrat v mesecu in stoji za vse leto 3 gl.; za pol leta 1 gl. 50 kr. Priporočamo ga v obilo naročevanje slovenskim učiteljem!

Listnica, Gosp. B. P. v K.: Celoletno naročnino za Vas in učiteljsko ravnateljstvo smo prejeli. Za letos je tedaj vse v redu. — A. P. v V.: Vpisali smo Vas izjémoma med naročnike, ter prosimo, da nam naročnina kmalu dojde, ker brez novec nam ni mogoče vspešno delovati. — Vsem našim čestitim gg. naročnikom, ki so nam čestitali k novemu letu: „Bog Vam daj obilo vsega, česar si Vaše dobro, plemenito srcé želi.“

Prošnja.

Novim naročnikom še lahko postrežemo, ker smo dali prvega in drugega „Vrtčevega“ števila več iztiskov napraviti. Zatorej prosimo najuljudnejše vse naše čest. dosedanje naročnike, naj bi gledali, da nam še kacega novega naročnika privábijo. Le z obilo materijalno podpora nam je mogoče z listom onako napredovati, kakor bi radi mi in naši čest. gg. naročniki.

Uredništvo „Vrtčevo.“